Työ ja turva -osasto/MH/ea 23.5.2018

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 59/2018

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

SAK pitää hallituksen esitystä työnhakijan oikeudesta opiskella työttömyysetuudella ilman tarveharkintaa askeleena oikeaan suuntaan. SAK on esittänyt vastaavaa muutosta useasti viime vuosien aikana. Omaehtoinen opiskelu ja osaamisen kehittäminen parantavat työllistymismahdollisuuksia ja ehkäisevät pitkäaikaistyöttömyyttä sekä syrjäytymistä. Tilastojen mukaan Suomessa on yli 600 000 työikäistä ihmistä pelkän perusasteen koulutuksen varassa. Matalan koulutustason vaikutukset henkilön työmarkkinakelpoisuuteen ovat merkittävät. Matalasti koulutetut tekevät työikäisistä lyhimmän työuran, ovat pisimpään työttömänä ja heidän työllistymistodennäköisyytensä on matalin. Lisäksi työelämän osaamisvaatimukset ovat kasvaneet nopeasti ja koulutukseen panostaminen parantaa myös työvoiman kohtaanto-ongelmaa.

Ehtona työttömyysetuuden saamiselle opintojen ajalta olisi, että opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. SAK pitää erittäin tärkeänä, että ammatilliset valmiudet tulkitaan laajasti. Työllistymisen esteenä ovat usein vajavaiset yleiset valmiudet, kuten esimerkiksi puutteelliset luku- ja kirjoitustaidot, heikot tietotekniset valmiudet tai puutteet viestintätaidoissa. Näitä taitoja voidaan kehittää lyhyilläkin koulutuksilla.

SAK pitää hyvänä, että koulutuksen hyväksymistä aktiivimallin mukaisiin aktiivisuusehtoihin helpotetaan, mutta edelleen SAK kannattaa koko mallista luopumista.

SAK kannattaa valmistelun aikana tehtyä muutosta, että uusi korkeintaan kuuden kuukauden mittainen opiskelu olisi rinnakkainen vaihtoehto opiskella nykyisen tarveharkintaisen mallin kanssa. Tämä mahdollistaa myös pidemmät koulutukset ilman, että yksilöllisen koulutustarpeen arviointi lykkääntyy pahimmillaan kuudella kuukaudella. SAK pitää tärkeänä, että koulutuksen laajuus ei ole ratkaiseva tekijä, vaan koulutukseen saa käyttää korkeintaan kuusi kuukautta. Koulutuksen laajuuksia ei useinkaan määritellä päivänä tai kuukausina, esimerkiksi korkeakouluissa käytetään opintopisteitä ja ammatillisessa koulutuksessa osaamispisteitä. Koulutustasojen väliset laajuudet eivät ole vertailukelpoisia ja myös alakohtaisesti on suuria vaihteluja. Laajuuksien tulkinta on erittäin vaikeaa työvoimaviranomaisille ja tämä lisää turhaa hallinnosta työtä.

Työ ja turva -osasto/MH/ea 23.5.2018

Opintojen aikana olisi oltava työmarkkinoiden käytettävissä eikä opiskelu olisi lähtökohtaisesti pätevä syy kieltäytyä työstä tai palvelusta. Esityksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi kuitenkin tapauskohtaisesti arvioida, olisiko opintojen jatkaminen myöhempien työllistymismahdollisuuksien kannalta tarkoituksenmukaisempaa kuin tarjotun työn vastaanottaminen tai palveluihin osallistuminen. SAK:n mielestä on varmistettava, että arviointi on yhteneväistä koko maassa.

Muutoksen vaikutuksia ei pystytä tarkasti arvioimaan. Esityksen mukaan muutos ei luo uusia väliinputoajaryhmiä, joilla ei ole oikeutta opintotukeen eikä työttömyysturvaan. Ei ole kuitenkaan selvää, parantaako esitetty muutos nyt tässä tilanteessa olevien asemaa. SAK pitää tärkeänä, että muutoksen toimivuutta seurataan kokonaisuudessaan sekä erityisesti sen osalta, olisiko työssäoloedellytyksen väljentäminen tarpeellista uuden lyhytaikaisen opiskelujakson mahdollistamiseksi.

SAK pitää tärkeänä, että julkisen rahoituksen piirissä olevan lyhytkestoisen ammatillisen koulutuksen tarjonta vastaa kysyntää. Nykyinen ammatillisen koulutuksen rahoitus ei kannusta koulutuksen järjestäjiä lyhytkestoiseen koulutukseen riittävästi. Työmarkkinakeskusjärjestöt esittivät lyhytkestoisen koulutuksen lisäämistä kevään kehysriihen yhteydessä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot: Koulutus- ja työllisyysasioiden päällikkö Mikko Heinikoski, SAK ry, mikko.heinikoski@sak.fi